

Akeekachisuun dura qabamuun hin jiru

Description

Rabbiin subhaanahu wa taâ€TMaalaa Ergamtoota gammachistootaa fi akeekachistoota gochuun ni erge, ilmaan namaatiif sababoota qajeelinnaa ni godheef. Ogummaa fi haqummaan Isaa guutuu taâ€TMuu irraa kan kaâ€TMee ragaan erga irratti dhaabbatee booda malee eenyullee hin adabu. Akkumaakkana jedhe:

﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾

â€œHanga Ergamaa ergunitti kan adabnu hin taane.â€ Suuratu Al-Israa 17:15

Kana jechuun Ergamtoota erguu fi kitaabban buusun ragaa irratti erga dhaabe booda malee Rabbiin eenyullee hin azzabu (hin adabu).[\[1\]](#)

Ammas Rabbiin subhaanahu wa taâ€TMaalaa ni jedha:

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ
الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

١٦٥

â€œAkka Ergamtoota booda Rabbiin irratti namootaaf ragaan hin argamneef gammachiistootaa fi akeekachistoota goonee Ergamtoota [ergine]. Rabbiin Injifataa, Ogeessaa taâ€TMeeera.â€ Suuratu An-Nisaa 4:165

(Gara uumamtoota Kiyyaatti ergamtoota mindaa Kiyyaan gammachiisanii fi adabbii Kiyyaan akeekachisan gochuun ergee jira. Ergamtooni erga ergamanii booda namootaaf ragaan rakkoo ittiin dhiyefatanii fi himatan akka hin jirreef (hin argamneef) Ergamtoota erge. Ergamtoota erguun dura osoo namoota adabe, silaa â€œYaa Raabbi! Ergamtooni Kee nutti hin dhufneâ€ jechuun rakkoo himatu turan. Kanaafu, akka rakkoo kana hin himanneef ergamtoota erge.)

Rabbiin oltaâ€TMaan ni jedha:

﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ حَرَّنْتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴾^٨ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبُنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴾^٩

â€œ[Jahannam] dallansuu irraa kan kaâ€™e cicciutti dhiyaatti; dhawaata gareen wahii ishii keessatti darbamuun waardiyoonni ishii, â€œSila Akeekachisaan isinitti hin dhufnee?â€ [jechuun] isaan gaafatu. â€œEeyyen; dhugumatti akekachiisaan nutti dhufeera, garuu ni sobsiifne. â€˜Rabbiin homaa hin buufne; isin jallinna guddaa keessa jirtu.â€™ jenneen.â€ Jedhu.â€ Suuratu Al-Mulk 67:8-9

Abu Hureyran (radyallahu anhu) akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (sallallahu alehy wassalam) akkana jedhan: Kan harka Isaa nafseen Muhammad jirtuun kakadhe! Ummata kana keessa Kiristaanas taâ€™e Yahuudaas taâ€™e eenyullee waaâ€™ee kiyyaa dhagayee ergasii wanta ani ittiin ergameetti osoo hin amanin duâ€™u hin jiru, warra ibiddaa keessa yoo taâ€™e malee.â€ [Sahih Muslim 153](#) (Yahuudota fi kiristaanota keessa namni waaâ€™ee Nabii Muhammad (sallallahu alehy wassalam) dhagayee ergasii osoo itti hin amaniin yoo duâ€™e, warra ibidda seenan keessa taâ€™a.)

Wanta darbee daran ibsuuf dubbii aalimoota irraa muraasa haala armaan gadiitiin ni filanna: Ash-Shaaxibii ni jedha: â€œErgamtoota erga ergee booda malee sababa faallessuutiin nama akka hin qabne seerri Rabbii (Subhaanahu) uumamtoota Isaa keessatti darbee jira. Ragaan erga isaan irratti dhaabbate booda, namni fedhee haa amanu, namni fedhee haa kafaru. Hundaafu jazaa isa fakkaatutu jira. Ragaa gadi dhaabuf Qurâ€™aana ragaa ifaa godhee buuse, muâ€™jizaa (raajii) irraa harka Ergamaa Isaa irratti wanta muraasa gahaa taâ€™e ni dabale.â€ [Al-Mawaafiqaat 3/377](#)

Ibn Taymiyaan ni jedha: â€œHundee kana mirkaneessun waan hafuu hin qabneedha. Nama ergamaa itti erguun ragaan isarratti dhaabbate malee Rabbiin eenyullee akka hin adabne keeyyattonni agarsiisanii jiru.â€

Ergasii keeyyatoota Qurâ€™aana kana agarsiisan ni dhiyesseâ€! itti aanse ni jedhe: â€œErga akkana taâ€™e,akkuma beekkamu ragaan nama Qurâ€™aanni bira gahee irratti dhaabbata. (Nama ergaan Qurâ€™aanaa isa gahee, ragaan isarratti dhaabbatee jira jechuudha.) Akkuma jecha Rabbii oltaâ€™aa:

﴿قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْءَانُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ﴾

Jedhi, â€œAnaa fi isin jidduutti Rabbiin ragaa bahaadha. Isinii finama inni bira gahee ittiin akeekachisuuf Qurâ€™aanni kuni gara kiyyatti buufame.â€ Suuratu Al-Anâ€™aam 6:19

Namni Qurâ€™aana irraa muraasni isaa bira gahe, hamma isa bira gaheen ragaan isarratti dhaabbatee jira.â€

Ergasii ni jedhe: wanti salafaa fi imaanloonni ummataa irra jiran, Rabbiin nama ergaan bira gahee malee hin adabu. Akkumaa Qurâ€™aanaa fi sunnan agarsiisanitti nama Ergamtoota faallesse malee hin adabu. Namoota ragaan irratti hin dhaabbannee kanneen akka daâ€™immanii, maraattota, warra waamichi (daâ€™awaan) Islaamaa hin geeny, kanniin ilaachise dubbii [garagaraatu] jira. Isaan keessaa ifa kan taâ€™ee, wanta gabaasni ittiin dhufeedha: namoonni kunniin Guyyaa Qiyaamaa ni qoramu. Namni Rabbiif ajajamuutti isaan ajaju itti ergama. Yoo ajajamanif, mindaan isaaniif mala. Yoo faallessan immoo adabbiin isaaniif mala.â€ (Al-Jawaabu as-Sahih liman baddala diinal Masih 1/309-312)

Ergaan erga gahee booda malee adabbiin akka hin jirre bakka biraattisakkana jechuun jabeessa: â€œErgaa itti geessun booda malee Rabbiin eenyullee akka hin adabne Qurâ€™aanaa fi sunnan agarsiisanii jiru. Nama himni takka isa hin geeny, jalqabuma isa hin adabu. Balâ€™innaan osoo hin taâ€™in nama himni takka geesse immoo, wanta ragaan ergaa isarratti ittiin dhaabbate mormuu isaatiif malee hin adabu. Kuni kan akka jecha Rabbii: **Akka Ergamtoota booda Rabbiin irratti namootaaf ragaan hin argamneef gammachiistootaa fi akeekachistoota goonee Ergamtoota [ergine].â€** Suuratu An-Nisaa 4:165

Ammas jecha Isaa:

﴿يَمْعَشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّونَ
عَلَيْكُمْ إِاَيْتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا﴾

â€œYaa tuuta Jinnii fi namootaa! Sila isin keessaa Ergamtoonni keeyyattoota Kiyya isin irratti dubbisanii fi qunnamti Guyyaa keessanii kana isin akeekachiisan isinitti hin dhufnee?â€ Suuratu Al-Anâ€™aam 6:130

Ibn Taymiyan keeyyattoota baayâ€™ee kaase. (Majmuuâ€™al Fataawaa 12/493)

Ibn al-Qayyimisakkana jechuun mirkaneessa: â€œAdabbiin sababa lamaaf namaaf mala:

1ffaa-Ragaan irraa garagaluu, fedhuu dhiisu fi itti hojjachuu didu.

2ffaa-Ragaan kuni erga dhaabbate booda osoo beekanu faallessu fi wanta ragaan namarraa barbaadu fedhuu dhiisu. Kan jalqabaa **kufrii irraa garagaluuti (kufru Iâ€™iraad) Kan lammataa immoo **kufrii osoo beekanu faallessuuti (Kufru Inaad)**. Hanga ragaan dhaabatuti malee, kan Rabbiin adabbii irraa dhabamsiise, wallaalummaa ragaan irratti hin dhaabbannee fi ragaa kana beeku dadhabaniidha.â€ (Xariiqu al-Hijrateyn fuula 414, ilaali Madaariju saalikiin 1/188) (Kana jechuun namoonni Rabbiin hin**

---

adabne, namoota ragaan isaan hin geenye fi ragaa kana beeku dadhabaniidha.)

Guduunfaa

âœ•Asitti â€œeragaaâ€œyommuu jennu: Ergaa Islaamati

âœ•Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Ergamtoota hanga ergutti malee nama hin adabu. Ergamtoota erga ergee booda namoonni ragaa ittiin uzrii (rakkoo fi sababa) dhiyefatan hin qaban. Guyyaa Qiyaamaa rakkoo himachuu hin dandaâ€™an.

âœ•Ergamaa bara baraanii fi nama tokkoon tokkootti erguun dirqama miti. Kana irra, Ergamaa kanarratti kitaaba buusun, kitaabni kuni akka namoota hunda gahu gochuun gahaadha. Kanaafu, namni Qurâ€™aanni isa gahee, ragaan isarratti dhaabbate jiraa jechuudha. Qurâ€™aanni takkaa karaa Ergamaatin takkaa immoo karaa hordoftoota Ergamaatin isa gahuu dandaâ€™a. Qurâ€™aana irraa hamma isa gaheen ragaan isarratti dhaabbata.

---

[1] Tafsiiru Muyassar-283

â€œNawaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayahâ€œ fuula 55-58, Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

March 30, 2020

Author

admin